

Г. Грибан

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Т. Білоскаленко

Житомирський автомобільно-дорожній коледж

Національного транспортного університету

О. Скорий

Житомирський національний агроекологічний університет

ІННОВАЦІЙНІ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІ ТЕХНОЛОГІЇ В ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ

Розмаїття нового фактичного матеріалу, який отримується із зарубіжних літературних джерел, інтернету, телебачення, преси, нових українських науково-теоретичних видань тощо вимагає ретельного і доброякісного аналізу не лише у порівнянні і визначенні ефективності нових засобів і методів з вітчизняними, але й узагальнення та осмислення їх на новому теоретичному рівні, з урахуваннями майбутньої професійної діяльності студентів.

Важливий вклад у розробку інноваційних підходів до організації навчання та проектування системи освіти внесли: Л. І. Даниленко, О. А. Дубасенюк, В. Г. Кремень, В. С. Лазарев, Д. В. Чернілевський; в інноваційні педагогічні технології: Г. П. Грибан, І. М. Дичківська, О. Т. Кузнецова, О. М. Пехота, К. В. Прогтенко, С. О. Сисоєва; в розробку інноваційної педагогічної діяльності: Н. В. Кузьміна, М. М. Скаткін, В. А. Сластьонін та ін.

Інноваційну спрямованість фізкультурно-оздоровчої діяльності зумовлюють соціально-економічні перетворення в суспільстві, які потребують відповідного оновлення освітньої політики в навчальних закладах. Поняття «освітня технологія», «педагогічна технологія», «технологія навчання», «технологічний підхід», «педагогічні інновації» зустрічаються досить часто у науковій і методичній літературі. Вони використовуються для опису різних авторських методик, нетрадиційних педагогічних систем та підходів до організації навчального процесу [5].

Під інноваційною освітньою технологією розглядається цілеспрямована система дій з розробки ієрархії навчальних цілей та завдань, направлених на визначення раціональних способів їх досягнення у вигляді конкретних результатів навчання. Інноваційним освітнім технологіям притаманні: ідейна новизна, наукова обґрунтованість, чітка структура понять, творча відтворюваність, оптимальність затрат часу викладачами та студентами на їх упровадження. При цьому головною рушійною силою інноваційної діяльності є викладач, оскільки від нього значною мірою залежать упровадження і поширення нововведень. Викладач має широкі можливості і необмежене поле діяльності, оскільки на практиці

переконається в ефективності нових методик навчання і може коригувати їх, проводити детальну структурування досліджень навчального процесу, створювати нові методики.

Доведено, що ефективність впливу на студентів в процесі навчальних занять в значній мірі залежить від авторитету викладача, його характерологічних, особистісних і ділових якостей та підготовленості, серед яких найважливішими вважають студенти є: доброта, уважність, професіоналізм, терплячість, справедливість, фізична підготовленість, чесність, витримка, стриманість, дотепність [2, с. 20].

В останні роки діяльність кафедр фізичного виховання, відношення керівництва університетів та державних структур до фізичного виховання як навчальної дисципліни показує, що не тільки педагогічні інновації не знаходять подальшої реалізації, а взагалі є намагання зруйнувати систему фізичного виховання студентів. Комплекс причин свідчить про несформованість у викладачів кафедр фізичного виховання та їх керівників потрібної морально-психологічної атмосфери, тобто – створення в освітніх закладах інноваційного фізкультурно-оздоровчого середовища. Відсутність такого середовища спричиняє методичну невідповідність викладачів кафедри, недостатню їх поінформованість щодо педагогічних нововведень. Натомість ряд провідних університетів України створює сприятливе інноваційне середовище (видання науково-методичної і навчальної літератури, фахових журналів, проведення науково-практичних конференцій, створення нових умов для забезпечення фізкультурно-оздоровчих занять тощо), що дає змогу зберігати фізичне виховання як важливу дисципліну у професійній підготовці майбутніх фахівців.

Серед різноманітності функцій фізичного виховання в освітніх закладах як навчального предмету в системі підготовки спеціалістів для різних галузей України розглядається одна, пов'язана з адаптацією студентів до майбутньої професійної діяльності, яка потребує певної фізичної і психологічної підготовки організму студентів, подолання негативних впливів навколишнього середовища [3, с. 210]. Тому у сфері фізичного виховання вченими розробляються підходи до здійснення освітніх, оздоровчих, рекреаційних, реабілітаційних, коригувальних технологій навчання. Технологія у фізичному вихованні – це система біологічних, медичних, технічних, педагогічних та інших способів і засобів зміни стану рухової функції та якостей організму у процесі занять фізичними вправами, яка оснований на знаннях про методи і прийоми здійснення корекційно-профілактичних, кінезотерапевтичних, освітньо-виховних і рекреаційних заходів. Технології, коригуючи здоров'я, – це організація педагогічного процесу, яка базується на виборі і реалізації таких інтенсивностей, обсягів і напрямків педагогічного впливу, які є адекватними поточному стану рухової функції, просторовій

організації тіла та мають на меті виправлення наявних відхилень стану здоров'я людини [4].

Відповідно методика фізичного виховання студентів, віднесених до спеціальної медичної групи відрізняється від методики занять студентів основного навчального відділення не лише величиною фізичного навантаження, а якісно іншою руховою активністю. Одним із досить ефективних засобів підвищення якості навчального процесу у спеціальному навчальному відділенні є встановлення чіткої системи оцінювання студентів, визначення критеріїв отримання заліку з фізичного виховання. При цьому необхідно знати, що система оцінювання повинна бути гуманною, неприпустима дискримінація особистості, обмеження її гідності у зв'язку з різним рівнем фізичних можливостей. Центром уваги викладача стають не результати в тестах фізичної підготовки, а рівень відношення студентів до цього виду діяльності, рівень сформованої мотивації, потреба в заняттях фізичними вправами після отримання заліку [6, с. 181].

Інноваційні педагогічні системи, зокрема, і методичні системи фізичного виховання, які будь-які живі організми, мають свої життєві цикли. Ці цикли складаються з таких етапів, які відповідають логіці історичного розвитку: 1) розробка й народження нової системи; 2) модернізація розробленої системи; 3) старіння традиційної системи; 4) розробка нової системи й заміна старих принципів, методів, засобів тощо.

Тому викладачі кафедр фізичного виховання повинні бути готовими як до нових реалій і тенденцій суспільного розвитку, так і до нововведень у сфері змісту, форм і методів фізичного виховання. Інновації характеризують професійну діяльність кожного викладача. Інновації не виникають самі собою, а є результатом наукових пошуків, аналізу й узагальнення педагогічного досвіду. Вони є суттєвим діяльним елементом розвитку освіти взагалі та реалізації конкретних завдань як у навчально-виховному процесі, так і в удосконаленні фізичного виховання як окремого навчального предмета.

Розглядаючи структуру особистості студента, йдучи шляхом його формування і виховання, можна стверджувати, що структура включає стійкі об'єктивні і суб'єктивні соціальні якості індивіда, що виникають і розвиваються в процесі навчальної (інноваційної) діяльності, а також під впливом соціального середовища. Значна частина соціальних якостей особистості студента характеризує рівень його духовності. Тому в структурі особистості студента необхідно виховувати і розвивати такі складові: потреби, інтереси, мотиви, знання, волю та духовну чуттєвість, культурні цінності суспільства, здатність до творчої діяльності, орієнтації, світогляд, віру, переконання, ідеали та інші духовні регулятори поведінки та діяльності людини [1, с. 8–9].

Тому зміна організаційно-змістового компонента педагогічного процесу, пов'язаного з упровадженням інноваційних технологій, потребує розробки нової методичної бази, яка має враховувати специфіку нововведень у навчальний процес. Невід'ємною частиною розробки такого методичного забезпечення є педагогічне проектування. Високий рівень педагогічного проектування передбачає одночасно універсальність і деталізацію педагогічного процесу, вивчення загальних і приватних питань функціонування методичної системи незалежно від конкретної технології навчання, яка буде використана на практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грибан Г. П. Духовний розвиток особистості студента в процесі фізичного виховання. Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. Вінниця. 2006. С. 6–10.
2. Грибан Г. П. Технологія формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей у студентів засобами особистісно-орієнтованого підходу до фізичного виховання. Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. Вип. 2. Житомир: Вид-во ФОП Євенок О.О. 2016. С. 18–25.
3. Грибан Г. П., Опанасюк Ф. Г. Теорія адаптації і законормірності її формування у процесі фізичного виховання. Наук.-теорет. збірник. Вісник Державної агрокол. акад. України, № 1, 2000. С. 210–218.
4. Лапутін А. М., Кашуба В. О. Кінетика тіла людини: навчальна програма для вузів фізичного виховання та спорту. К.: Науковий світ. 2003. 13 с.
5. Мартинюк О. Інноваційні технології в фізичному вихованні студентської молоді. Спортивний вісник Придністров'я: наук.-теорет. журнал Дніпропетров. держ. інституту фіз. кул. і спорту. № 2. 2006. С. 113–116.
6. Тимошенко О. В., Грибан Г. П., Краснов В. П. Аналіз причин низького рівня фізичного стану студентів спеціальних медичних груп. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. Вип. 139. Т. I. Чернігів: ЧНПУ. 2016. С. 180–182.